

Sygn. akt VII Ka 352/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Opolu w VII Wydziale Karnym-Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: Sędzia S.O. Zbigniew Kwiatkowski (spr.)

Sędziowie: Sędzia S.O. Waldemar Krawczyk

Sędzia S.O. Daniel Kliś

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Wiśniewska

przy udziale A. K.

Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Opolu

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2015 roku

sprawy **S. P. i E. P.**

oskarżonych o przestępstwo z art. 212 § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Nysie

z dnia 17 lutego 2015 roku, sygn. akt II K 666/14

I. Zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.

II. Koszty procesu za postępowanie odwoławcze ponosi Skarb Państwa.

Sygn. akt VII Ka 352/15

UZASADNIENIE

Oskarżeni S. P. i E. P. stanęli pod zarzutem popełnienia czynu z art. 212 § 1 k.k. w ten sposób, że:

w dniu 19 lutego 2013 roku w N., działając wspólnie i w porozumieniu, składając w sekretariacie dyrekcji Szkoły Podstawowej nr (...) w N. pismo, w którym zamieścili fragment o treści „W czasie przeszukania z plecaka zginęło 100 (sto) złotych, które należy niezwłocznie oddać”, pomówili M. B., nauczycielkę języka angielskiego, zatrudnioną w Szkole Podstawowej nr (...) w N., o popełnienie czynu zabronionego kradzieży kwoty 100 złotych z plecaka uczennicy małoletniej D. P., w czasie przeprowadzonej przez nią czynności przeszukania plecaka małoletniej, które to zachowanie mogło narazić nauczycielkę M. B. na utratę zaufania potrzebnego dla wykonywania zawodu nauczyciela w Szkole Podstawowej nr (...) w N.

Sąd Rejonowy w Nysie wyrokiem z dnia 17 lutego 2015 r., sygn. akt II K 666/14:

1. na podstawie art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. i art. 101 § 2 k.k. umorzył postępowanie w sprawie przeciwko S. P. i E. P.,

2. na podstawie art. 632 k.p.k. kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Powyższy wyrok w całości na niekorzyść oskarżonych S. P. i E. P. zaskarżył prokurator zarzucając:

- obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 101 § 2 k.k. w zw. z art. 102 k.k. poprzez błędne przyjęcie, iż w okolicznościach niniejszej sprawy nie doszło do przedłużenia terminu przedawnienia karalności o 5 lat, gdyż przed upływem rocznego terminu do przedawnienia karalności czynu z art. 212 § 1 k.k. nie został wypełniony komplet czynności, o których mowa w art. 313 § 1 k.p.k., czyli sporządzenie i ogłoszenie postanowienia o przedstawieniu zarzutów oraz przesłuchanie podejrzanych, podczas gdy tego typu interpretacja jest sprzeczna z regułami postępowania karnego, a do wszczęcia postępowania przeciwko osobie, o którym mowa w art. 102 k.k. wystarczające jest wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów, co doprowadziło do umorzenia postępowania przeciwko oskarżonym S. P. i E. P. z powodu negatywnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności.

Stawiając powyższy zarzut wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Nysie do ponownego rozpoznawania.

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja prokuratora nie zasługuje na uwzględnienie.

Nietrafny jest bowiem podniesiony w niej zarzut obrazę przepisów prawa materialnego (art. 101 § 2 k.k. w zw. z art. 102 k.k.), poprzez błędne przyjęcie, iż w okolicznościach przedmiotowej sprawy nie doszło do przedłużeniu terminu przedawnienia karalności o 5 lat, gdyż przed upływem rocznego terminu przedawnienia karalności czynu z art. 212 § 1 k.k. nie został wypełniony komplet czynności o których mowa w art. 313 § 1 k.p.k. (...), czyli sporządzenie i ogłoszenie postanowienia o przedstawieniu zarzutów i przesłuchanie podejrzanych podczas, gdy tego typu interpretacja jest sprzeczna z regułami postępowania karnego, a do wszczęcia postępowania przeciwko osobie, o którym mowa w art. 102 k.k. wystarczające jest wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów, co doprowadziło do umorzenia postępowania przeciwko oskarżonym S. P. i E. P. z powodu negatywnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności.

Kluczowym zagadnieniem w rozpoznawanej sprawie jest kwestia, która sprowadza się do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy nastąpiło w niej przedawnienie karalności występku z art. 212 § 1 k.k., czy nie?.

Rozważając tę kwestię należy stwierdzić, że jest oczywiste, iż czyn z art. 212 § 1 k.k. należy do kategorii przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego. W związku z tym zgodnie z treścią art. 101 § 2 k.k. karalność przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego ustaje z upływem roku od czasu, gdy pokrzywdzony dowiedział się o osobie sprawcy przestępstwa, nie później jednak niż z upływem 3 lat od upływu czasu jego popełnienia. Jeżeli w okresie przewidzianym w art. 101 k.k. wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwo określonego w § 1 pkt 1 do 3 ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu (arg. ex art. 102 k.k.). Objęcie zatem ściganiem sprawcy o przestępstwo prywatnoskargowe przez oskarżyciela publicznego i wniesienie aktu oskarżenia nie powoduje zmiany terminu przedawnienia w stosunku do tego, jaki kodeks karny przewiduje w odniesieniu do przestępstw prywatnoskargowych. W konsekwencji więc należy uznać, że jeśli prokurator zamierza objąć ściganiem czyn z oskarżenia prywatnego, to powinien uzyskać informację, kiedy pokrzywdzony powziął wiadomość o sobie sprawcy. Jeżeli nastąpiło to przed upływem roku, ten termin obowiązuje także prokuratora. Jest tak dlatego, ponieważ roczny termin przedawnienia karalności przestępstwa prywatnoskargowego przewidziany w art. 101 § 2 k.k. ma charakter prawnomaterialny i liczy się od mementu, w którym pokrzywdzony dowiedział się o osobie sprawcy przestępstwa oraz obowiązuje on także prokuratora. Ten punkt widzenia przyjmuje się w doktrynie (zob. K. Marszał: Ingerencja prokuratora w ściganie przestępstw prywatnoskargowych w polskim procesie karnym. Warszawa 1980, s. 91 i n.) oraz w judykaturze (zob. wyrok SN z dnia 13 grudnia 2000 r., II KKN 199/98. OSNKW 2001, nr 3-4, poz. 19; wyrok SN z dnia 23 kwietnia 2008 r., V KK 5/08. OSNKW 2008, nr 8, poz. 64) i sąd odwoławczy w całości go podziela.

Należy podkreślić, iż przepis art. 102 k.k. przedłużając o opisany w nim okres terminy przedawnienia odwołuje się do regulacji *stricte procesowej*, jaką jest wszczęcie postępowania przeciwko osobie (*in personam*).

Powstaje więc pytanie, w którym momencie następuje wszczęcie postępowania karnego *in personam* (przeciwko osobie)? Innymi słowy chodzi o to, w którym momencie następuje przekształcenie postępowania z fazy *in rem* w fazę *in personam*?. Analizując ten problem należy zauważyć, iż w doktrynie (zob. T. Grzegorzczak: Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom I. Artykuły 1 do 467. Wydanie 6, Warszawa 2014, s.107; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek: Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz do artykułów 267 do 467. Pod red. Prof. P. Hofmańskiego. Wydanie 4, Warszawa 2001, s. 123 i in; J. Grajewski, S. Steinborn w: J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn: Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Lex Tom I Komentarz do art. 1 do 424. Wydanie 3, Warszawa 2013, s. 830 i n.) i w judykaturze (zob. wyrok SN z dnia 07 lipca 2009 r., V KK 114/09, Lex nr 512086; wyrok SN z dnia 02 czerwca 2010 r., V KK 376/09, Lex nr 590304) jest ukształtowane jednolite stanowisko, które sąd *ad quem* podziela, że wszczęcie postępowania przeciwko osobie, w rozumieniu art. 102 k.k., następuje z chwilą wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów (arg. ex art. 313 § 1 k.p.k.). Na tle powołanego przepisu nasuwa się pytanie, jakie czynności obejmuje instytucja przedstawienia zarzutów?. W doktrynie (zob. T. Grzegorzczak: Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom I. Artykuły 1 do 467. Wydanie 6, Warszawa 2014, s.1075; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek: Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz do artykułów 267 do 467. Pod red. Prof. P. Hofmańskiego. Wydanie 4, Warszawa 2001, s. 124 i in; J. Grajewski, S. Steinborn w: J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn: Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Lex Tom I Komentarz do art. 1 do 424. Wydanie 3, Warszawa 2013, s. 930 i n.) oraz w judykaturze (zob. wyrok Sn z dnia 5 marca 2014 r., IV KK 344/13, Lex nr 1444341; postanowienie SN z dnia 24 lipca 2007r. IV KK 31/07, Lex nr 262649) również zgodnie przyjmuje się, że „wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów nie można utożsamiać z jego sporządzeniem, gdyż wydanie postanowienia oznacza zarazem jego uzewnętrznienie. Tak więc, aby postanowienie to zostało uznane za wydane, czyli było prawnie skuteczne niezbędne jest kumulatywne spełnienie trzech warunków: sporządzenie postanowienia, jego niezwłoczne ogłoszenie i przesłuchanie”. Wszczęcie postępowania karnego przeciwko osobie o przestępstwo zarzucane jej w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów następuje z datą jego wydania także wtedy, gdy z przyczyn niezależnych od organów ścigania np. z powodu ucieczki lub ukrywania się podejrzanego nie nastąpiło niezwłocznie ogłoszenie postanowienia osobie przesłuchiwanej (zob. postanowienie SN z dnia 22 czerwca 2001 r., III KKN 44/01. Lex nr 51860).

Transponując dotychczasowe rozważenia na grunt przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, iż sąd I instancji słusznie uznał, iż nastąpiło w niej przedawnienie karalności przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego w rozumieniu art. 101 § 2 k.p.k. i nie nastąpiło jego przedłużenie na podstawie art. 102 k.k. o termin w nim opisany, gdyż przed dniem 19 lutego 2014 r., czyli przed upływem roku od kiedy pokrzywdzony powziął wiadomość o osobach sprawców, nie nastąpiło wszczęcie postępowania karnego przeciwko osobie (*in personam*).

Jest oczywiste, że postanowienia o przedstawieniu zarzutów S. P. i E. P. zostały sporządzone dnia 27 stycznia (...) (k. 56-57), natomiast E. P. ogłoszono zarzuty i przesłuchano ją w dniu 17 marca 2014 r. (k.74-75), zaś S. P. ogłoszono zarzuty i przesłuchano dnia 13 maja 2014 r. (k. 87-88). W świetle powyższego należy skonstatować, iż sąd *meriti* słusznie uznał, iż nie doszło do prawnie skutecznego wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów S. i E. P., w rozumieniu art. 313 § 1 k.p.k., a tym samym do przedłużenia terminu przedawnienia na podstawie art. 102 k.k.

Warto zwrócić uwagę, iż E. P. i S. P. mają stałe miejsce zamieszkania i w nim przebywali, nie ukrywając się przed organami ścigania, co uniemożliwiałoby ich przesłuchanie i ogłoszenie postanowienia o przedstawieniu zarzutów. Wobec tego nie można uznać, że wszczęcie postępowania karnego przeciwko nim o zarzucane im przestępstwo w postanowieniu o sporządzeniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów nastąpiło z chwilą jego sporządzenia, gdyż z przyczyn niezależnych od organów ścigania nie nastąpiło niezwłocznie ich przesłuchanie oraz promulgacja postanowienia o przedstawieniu zarzutów.

W świetle przeprowadzonych rozważań nie można zgodzić się z wywodem prokuratora zawartym w uzasadnieniu apelacji, że „nie można uznać, aby wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów obejmowało również promulgację tegoż postanowienia”. Zajmując takie stanowisko prokurator wsparł je odosobnionym poglądem

M.G. W., którego sąd odwoławczy nie podziela, gdyż pozostaje on w wyraźnej sprzeczności ze wskazanym w tym uzasadnieniu ukształtowanym stanowiskiem doktryny i judykatury dotyczącym wydania postanowienia o przedstawianiu zarzutów oraz jego prawnej skuteczności i niezbędnego spełnienia trzech warunków w postaci: sporządzenia postanowienia, jego niezwłocznego ogłoszenia i przesłuchania podejrzanego.

Z przytoczonych względów sąd odwoławczy – na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. i art. 456 k.p.k. – orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu za postępowanie odwoławcze uzasadnia przepisy art. 636 § 1 in fine k.p.k.